

آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها

نوع سند: قوانین - شماره: 16825/ت

آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها

هیئت وزیران به استناد ماده (22) قانون مدیریت پسماندها، آیین نامه اجرایی این قانون را در 39 ماده تصویب کرد.

هیئت وزیران در تاریخ 5 مردادماه 1384 بنا به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (22) قانون مدیریت پسماندها، آیین نامه اجرایی این قانون را در 39 ماده تصویب کرد. آخرین اصلاحات این آیین نامه در سال 14012 انجام شده است.

ماده 1

ماده 1 علاوه بر عبارات و اصطلاحات مندرج در ماده (2) قانون مدیریت پسماندها مصوب 1383، عبارات و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می رود:

1 قانون: قانون مدیریت پسماندها مصوب 1383،

2 جداسازی: جداکردن زباله ها از یکدیگر

3 بازیافت: فرآیند تبدیل پسماند به مواد یا انرژی قابل استفاده مجدد

4 کارگروه ملی: کارگروه ملی مدیریت پسماندها

5 صندوق: صندوق ملی محیط زیست (موضوع بند "ب" ماده (68) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب 1383)

6 مؤسسه استاندارد: مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

7 جزء ویژه: آن دسته از پسماندهای ویژه ایجادشده توسط اشخاصی که عمدتاً تولیدکننده پسماند عادی هستند.

ماده 2

ماده 2 برای دستیابی به هماهنگی بین دستگاه‌های مذکور در قانون، کارگروه ملی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

1 رئیس سازمان حفاظت محیط زیست (رئیس کارگروه)

2 معاون وزارت کشور (رئیس سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور)

3 معاون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

4 معاون وزارت صنایع و معادن

5 معاون وزارت نفت

6 معاون وزارت نیرو

7 معاون وزارت جهادکشاورزی

8 معاون مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

9 معاون سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران

10 معاون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

11 معاون شهرداری تهران

12 معاونان سایر دستگاه‌ها حسب مورد

تبصره

تبصره کارگروه استانی جهت هماهنگی در سطح استان با ترکیب مدیران دستگاه‌های مذکور در استان به مسئولیت معاون امور عمرانی استانداری و دبیری مدیرکل حفاظت محیط زیست استان تشکیل می‌گردد. کارگروه مذکور می‌تواند در صورت لزوم کارگروه‌های شهرستانی را با ترکیب مشابه به مسئولیت معاون

ماده 3

ماده 3 وظایف کارگروه ملی با رعایت قانون به شرح زیر می‌باشد:

1 تدوین، تنظیم و بازنگری جداول فهرست پسماندهای موضوع تبصره (2) ماده (2) قانون برای تصویب در شورای عالی حفاظت محیط زیست دستگاه‌ها باید فهرست پسماندهای ویژه موردنظر خود را به کارگروه ملی اعلام نمایند و دستگاه‌های پیشنهاددهنده در هنگام بررسی موارد پیشنهادی خود با حق رأی در کارگروه حضور می‌یابند.

2 ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌ها، برای پیشنهاد استانداردهای مقرر در قانون به مؤسسه استاندارد.

3 ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های مجری قانون در اجرای امور فرهنگی، آموزشی و اطلاع‌رسانی.

4 پیشنهاد اصلاح فهرست موضوع ماده (12) آیین‌نامه ناظر بر اخذ هزینه‌های بازیافت از تولیدکنندگان و واردکنندگان.

5 پیشنهاد برای گسترش استفاده از مواد اولیه بازیافتی.

6 پیشنهاد ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط به:

الف دفع، پردازش و بازیافت پسماندها

ب حدود تشخیص پسماندهای ویژه

پ شیوه‌های تولید و مصرف به نحوی که پسماند کمتری ایجاد شود.

ت چگونگی واگذاری مدیریت اجرایی پسماندها به اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی سرمایه‌گذاری در امور مدیریت پسماندها

7 آرایه سایر پیشنهاد‌های مرتبط با مدیریت پسماندها

تبصره

تبصره- پیشنهادهای موضوع بندهای (5)، (6) و (7) جهت تصویب به شورای عالی حفاظت محیط زیست ارائه و در صورت نیاز به تصویب نهایی در نهادهای دیگر به آنها ارجاع می‌گردد.

ماده 4

ماده 4 مدیریت‌های اجرایی پسماندهای عادی باید طرح جامع و تفصیلی مدیریت پسماند را به گونه‌ای تهیه کنند که در مراکز استان‌ها و همچنین شهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر تا پایان سال 1390 و در سایر شهرها و روستاها تا پایان سال 1392، همه پسماندهای عادی را به صورت تفکیک‌شده جمع‌آوری نمایند.

تبصره 1

تبصره 1 طرح جامع یادشده در کارگروه تبصره ماده (2) این آیین‌نامه و طرح تفصیلی آن در شورای اسلامی مربوط تصویب می‌شود.

تبصره 2

تبصره 2 جزء ویژه پسماندهای عادی و کشاورزی، پسماند عادی محسوب نشده، اما مدیریت اجرایی آن به عهده مدیریت اجرایی پسماند عادی می‌باشد که در برنامه راهبردی مدیریت پسماند عادی، اجزای آن پیش‌بینی خواهد شد.

تبصره 3

تبصره 3 اعتبارات موردنیاز برای آموزش و اطلاع‌رسانی پسماندها توسط وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) تأمین خواهد شد.

ماده 5

ماده 5 وزارت کشور باید با هماهنگی سازمان شیوه‌نامه‌های اجرایی مدیریت پسماندهای عادی و کشاورزی و

پسماند ویژه تبدیل شده به پسماند عادی از قبیل تولید، ذخیره سازی، جمع آوری، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع را با رعایت ماده (11) قانون، شش ماه پس از ابلاغ این آیین نامه تهیه و به مورد اجرا گذارد.

تبصره

تبصره شیوه نامه های موضوع این ماده پس از تهیه و انتشار در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران به منزله اعلام بوده و لازم الاجرا می باشد.

ماده 6

ماده 6 وزارت کشور موظف است:

1 ضوابط، مقررات و دستورالعمل های قانونی را به مدیریت های اجرایی پسماند عادی و شوراهای اسلامی ابلاغ نماید.

2 بانک اطلاعاتی مدیریت پسماندهای عادی و کشاورزی را تهیه و برای تکمیل بانک اطلاعاتی جامع پسماندها به سازمان ارایه نمایند.

3 محل دفع پسماندهای عادی را براساس ضوابط زیست محیطی و با هماهنگی سازمان و وزارت جهادکشاورزی تعیین نماید.

4 شیوه نامه انعقاد قرارداد و ارجاع عملیات مدیریت پسماند به اشخاص حقیقی و حقوقی ذیصلاح را تهیه نماید.

5 شیوه نامه های اجرایی سازماندهی اشخاص حقیقی و حقوقی که قبل از تصویب قانون و آیین نامه در عملیات مدیریت پسماند عادی فعالیت داشته اند را تهیه نماید.

6 با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تهیه شیوه نامه موضوع ماده (5) قانون همکاری نماید.

ماده 7

ماده 7 محل های دفع تعیین شده پسماندها در صورت لزوم، با اجرای مفاد قانون نحوه خرید و تملک در اختیار مدیریت های اجرایی پسماندها قرار گرفته تا طبق ضوابط و مقررات مربوط بهره برداری گردد.

ماده 8

ماده 8 تولیدکنندگان پسماند عادی و اشخاص حقیقی و حقوقی مسئول مراکز و مجتمع‌هایی که پسماند عادی تولید می‌کنند، از قبیل ساکنین منازل، مدیران و متصدیان مجتمع‌ها و شهرکها، اردوگاهها، سربازخانه‌ها، واحدها و مجتمع‌های تجاری، خدماتی، آموزشی، تفریحی و تفرجگاهی در قبال مدیریت اجرایی پسماند عادی پاسخگو بوده و ملزم به رعایت مقررات و شیوه نامه‌های آیین‌نامه می‌باشند.

ماده 9

ماده 9 کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به عملیات ساختمانی و عمرانی از هر قبیل در سطح شهر، روستا و بخش می‌نمایند، باید مقررات و شیوه‌نامه‌های مربوط در خصوص جداسازی، ذخیره و انتقال نخاله‌های ساختمانی را رعایت نمایند.

ماده 10

ماده 10 بخشدارها باید براساس شیوه نامه‌های ارسالی از طرف وزارت کشور نسبت به جمع‌آوری، حمل و دفع پسماندهای عادی بین راهی از قبیل پسماندهای رستورانها، پمپ بنزین‌ها و سایر تأسیسات اطراف راه‌ها و حریم راه‌ها اقدام نمایند.

تبصره

تبصره راهدارها باید در مدیریت پسماندهای حریم جاده‌ها و اماکن بین‌راهی با بخشدارها همکاری نمایند.

ماده 11

ماده 11 کلیه مراکز تولیدکننده پسماندهای ویژه همچنین تولیدکنندگان جزء ویژه پسماند عادی (خانگی) باید نسبت به جداسازی پسماندهای ویژه از پسماندهای عادی در محل تولید اقدام نمایند.

ماده 12

ماده 12 تولیدکنندگان و وارد کنندگان اقلام مشروح زیر باید پسماند حاصل از کالاهای خود را بازیافت نمایند.

در صورتی که نتوانند به این امر اقدام نمایند، باید برابر نیم در هزار ارزش کالا را همزمان با فروش و یا ورود به صندوق پرداخت نمایند. صندوق باید به نسبت بازیافت پسماند حاصل از هر یک از اقلام مزبور، مبالغ دریافتی را در اختیار واحدهای بازیافت‌کننده آن قلم از پسماند قرار دهد. متخلفین به مجازات‌های تعیین شده در ماده (16) قانون محکوم خواهند شد.

1 مواد پلیمری از قبیل پلاستیکها، PET و لاستیک

2 کالاهای شیشه‌ای، کریستال

3 اشیای ساخته‌شده از فلزات ساده و آلیاژی

4 اشیای ساخته‌شده از چوب و نئوپان

5 کالاهای ساخته‌شده از کاغذ و مقوا

6 انواع روغن‌های روانکار

7 کالاهایی که حداقل از دو جزء شیشه، فلز، پلیمر، سلولز تشکیل شوند.

8 لوازم برقی و الکترونیکی

9 انواع مصالح ساختمانی از نوع کانی‌های غیرفلزی

تبصره 1

تبصره 1 واحدهای تولیدی که از مواد اولیه بازیافتی استفاده می‌کنند، به ازای استفاده از اینگونه مواد از پرداخت مبلغ تعیین‌شده معاف خواهند بود.

تبصره 2

تبصره 2 واحدهای تولیدی که محصولات خود را صادر می‌کنند و یا واردکنندگانی که کالای خود را مرجوع

می‌کنند، به ازای میزان کالای صادرشده و یا مرجوعی، از پرداخت مبلغ تعیین‌شده معاف خواهند بود.

تبصره 3

تبصره 3 تجدیدنظر در اقلام و مبلغ مذکور حسب مورد پس از طرح در کارگروه ملی با پیشنهاد سازمان و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

ماده 13

ماده 13 تولیدکنندگان، واردکنندگان و کسانی که مسئولیت بسته‌بندی مواد و محصولات را که منجر به ایجاد پسماندهای ویژه می‌گردند (از جمله سموم و کودهای شیمیایی) باید نحوه استفاده، نگهداری، حمل و نقل و دفع پسماندهای حاصل از مصرف و نیز اشیاء و موارد آلوده‌شده به آنها را پس از تأیید مراجع ذی‌ربط، بر روی بسته‌بندی درج نمایند.

ماده 14

ماده 14 وزارت اموراقتصادی و دارایی باید از طریق گمرکات، از ورود کالاهایی که بر اساس فهرست اعلام شده از سوی سازمان، دارای پسماند ویژه غیرمجاز می‌باشد جلوگیری نماید.

ماده 15

ماده 15 سازمان باید نسبت به تدوین فهرست کالاهایی که پس از مصرف، پسماند بیشتر یا پسماند با بازیافت مشکل‌تر و یا پسماند خطرناک ایجاد می‌کنند اقدام و شیوه‌نامه نحوه مدیریت آنها را تهیه و حسب مورد به دستگاه ذی‌ربط اعلام نماید.

ماده 16

ماده 16 مؤسسه استاندارد باید ظرف یکسال پس از ابلاغ این آیین‌نامه استانداردهای زیر را تدوین نماید:

1 استاندارد کاغذ و پلاستیک بازیافتی و موارد مجاز استفاده آنها از جنبه‌های فنی و بهداشتی.

2 استاندارد های کود آلی به خصوص کود کمپوست حاصل از پردازش پسماندهای عادی و کشاورزی.

3 استاندارد تأسیسات و تجهیزات مرتبط با مدیریت پسماندها از جمله دستگاه های زباله سوز و نوع پسماندهای مورد پذیرش از جنبه فنی و بهداشتی.

4 استاندارد علایم نشان دهنده نوع و جنس پلاستیک ها و نیز پلاستیک های قابل تجزیه در طبیعت.

5 استاندارد سایر مواردی که حسب مورد از سوی کارگروه ملی پیشنهاد می شود.

ماده 17

ماده 17 واحدهای بازیافت که با ضوابط زیست محیطی سازمان تطابق داشته باشند، از حداکثر تسهیلاتی که برای احداث و ادامه فعالیت واحدهای صنعتی در نظر گرفته می شود برخوردار خواهند بود.

تبصره 1

تبصره 1 در صورت پرداخت هرگونه یارانه یا تعلق نرخ ترجیحی برای حمایت از انواع کود شیمیایی، کودهای کمپوست نیز به همان میزان بهره مند خواهند شد.

تبصره 2

تبصره 2 وزارت نیرو باید برق حاصل از بازیافت را بر اساس تصویب نامه شماره 16825/ت 33188 مورخ 1384/4/8 خریداری نماید.

ماده 18

ماده 18 سازمان مدیریت و برنامه ریزی باید با همکاری دستگاه های اجرایی ذی ربط در هر مورد، نسبت به تشخیص صلاحیت مشاوران و پیمانکاران ذی صلاح حقیقی و حقوقی اقدام نماید.

ماده 19

ماده 19 تولیدکنندگان پسماندهای ویژه مندرج در جدول شماره (1) ملزم به کاهش مقدار و یا شدت آلودگی پسماندها مطابق جدول مذکور بوده و باید پسماند تولیدی و ظرفیت فعالیت خود را در فرمهای اظهارنامه ثبت و به سازمان گزارش نمایند. جدول مذکور حسب مورد با پیشنهاد سازمان (کارگروه ملی) و تصویب هیأت وزیران قابل تغییر می‌باشد.

متخلفین از مفاد این ماده به حداکثر مجازات مقرر در ماده (16) قانون محکوم خواهند شد. سازمان باید ظرف شش ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، نسبت به تهیه فرمهای اظهارنامه مربوط اقدام نماید.

ماده 20

ماده 20 کلیه تولیدکنندگان، واردکنندگان و توزیع‌کنندگان کالا و مواد باید مشخصات، مقدار و نحوه مدیریت پسماند ویژه خود را به شرح مندرج در اظهارنامه، به سازمان و دستگاه ذی‌ربط ارائه نمایند. متخلفین از مفاد این ماده به مجازات‌های مقرر در ماده (16) قانون محکوم خواهند شد.

ماده 21

ماده 21 پسماندهای دامپزشکی به عنوان پسماندهای ویژه کشاورزی، مشمول ماده (11) قانون می‌باشند.

ماده 22

ماده 22 سازمان باید با رعایت ماده (11) قانون، براساس کمیت و کیفیت پسماندهای ویژه صنعتی، محل‌های مناسب دفع آنها را مطالعه و به وزارتخانه‌های کشور و صنایع و معادن پیشنهاد نماید.

ماده 23

ماده 23 سازمان باید ضوابط زیست محیطی محل‌های دفع و دفن پسماندها اعم از ویژه و عادی را تعیین و به دستگاه‌های ذی‌ربط اعلام نماید.

ماده 24

ماده 24 سازمان حسب مورد مرجع تشخیص حد تبدیل پسماند ویژه و عادی به یکدیگر براساس تعیین میزان و غلظت عامل خطرناک در پسماند می‌باشد.

ماده 25

ماده 25 دستگاه‌های ذی‌ربط باید قبل از صدور مجوز محل دفن زباله‌ها و پسماندها نسبت به استعلام و اخذ تأییدیه وزارت نیرو در زمینه عدم تأثیرپذیری منابع آبی اقدام نماید.

ماده 26

ماده 26 سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور باید در شرح خدمات مشاوران تهیه‌کننده طرح‌های توسعه و عمران، اجرای تبصره (1) ماده (12) قانون را منظور نماید.

ماده 27

ماده 27 وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باید تا شش ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، معیارها و ضوابط موضوع ماده (5) قانون را تهیه و ابلاغ نماید.

ماده 28

ماده 28 مدیریت اجرایی پسماندها باید از خدمات کارشناسان و متخصصین واجد شرایط (به طور ترجیحی بهداشت محیط و محیط زیست) استفاده نمایند.

ماده 29

ماده 29 مراجع مسئول موضوع ماده (7) قانون مدیریت پسماندها، به منظور کنترل انتشار آلودگی‌های ناشی از انتقال زباله‌ها و پسماندها به منابع آبی به ویژه منابع تأمین‌کننده آب شرب، از دفع پسماندهای موجود در آبراهه‌ها،

منابع آبی و مخازن پشت سدها جلوگیری نمایند.

ماده 30

ماده 30 سوزاندن پسماند در محیط آزاد و یا در پسماندسوزهای غیراستاندارد و مغایر با ضوابط و شیوه نامه‌های مربوط، ممنوع است.

ماده 31

ماده 31 تخلیه‌کنندگان پسماندهای ویژه در اماکن غیرمجاز و همچنین خودروهای تخلیه‌کننده پسماندهای ویژه حسب مورد، به حداکثر مجازات‌های تعیین‌شده در مواد (16) و (20) قانون محکوم خواهند شد.

ماده 31

ماده 31 آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها به موجب رای شماره 2512 مورخ 1401/10/10 هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ابطال شد

ماده 32

ماده 32 سازمان باید تا یکسال پس از ابلاغ این آیین‌نامه، بانک اطلاعاتی جامع پسماندها را با همکاری دستگاه‌ها و مدیریت‌های اجرایی ذی‌ربط تهیه نماید.

ماده 33

ماده 33 نقل و انتقال درون‌مرزی پسماندهای ویژه، تابع آیین‌نامه اجرایی حمل و نقل مواد خطرناک (موضوع تصویب‌نامه شماره 44870/ت22029 ه مورخ 1380/12/27 هیأت وزیران) و اصلاحیه‌های بعدی آن خواهد بود.

ماده 34

ماده 34 کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه می نمایند باید مفاد کنوانسیون بازل را رعایت نموده و اطلاعات لازم را در اختیار سازمان (مرجع ملی کنوانسیون بازل) قرار دهند. اشخاص حقیقی و حقوقی که مفاد کنوانسیون را رعایت نکنند یا اطلاعات نادرست به سازمان ارائه نمایند به حداکثر مجازات های تعیین شده در ماده (16) قانون محکوم خواهند شد.

ماده 35

ماده 35 زباله های دریایی و مصالح لایروبی دریایی تابع ضمیمه پنجم کنوانسیون MARPOL و کنوانسیون دفع مواد زاید در دریا بوده و کارگروه ملی باید در تدوین ضوابط و شیوه نامه های مربوط، مفاد کنوانسیون مزبور را لحاظ نماید.

ماده 36

ماده 36 نیروهای انتظامی و مأمورین سازمان، همچنین مأمورین وزارت کشور، شهرداری ها، دهیاری ها و بخشداری ها در صورتی که وظایف ضابطین قوه قضاییه را زیر نظر دادستان تعلیم گرفته باشند از لحاظ اجرای قانون و آیین نامه و شیوه نامه های ناشی از آن در ردیف ضابطین قوه قضاییه قرار می گیرند؛ و زارتخانه های کشور و دادگستری باید زمینه های آموزش، تنظیم و تدوین شیوه نامه نحوه اقدام مأموران مذکور را فراهم آورند. مأمورین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نیرو باید نسبت به شناسایی، گزارش و پیگیری از تخلف های مرتبط با این قانون اقدام نمایند.

ماده 37

ماده 37 دستگاه های مذکور در تبصره ماده (6) قانون، باید در اجرای تکالیف این تبصره، برنامه سالانه خود را تنظیم و اعتبارات لازم را پیش بینی تا در قانون بودجه گنجانده شود.

ماده 38

ماده 38 سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور باید اعتبارات لازم جهت اجرایی شدن این آیین نامه را در لوایح بودجه پیش‌بینی نماید.

ماده 39

ماده 39 دستگاه‌های مشمول ماده (21) عبارتند از: وزارت کشور (بخش‌داری‌ها)، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور (شهرداری‌ها و دهیاری‌ها)، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنایع و معادن، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت راه و ترابری.